

Mga Konseptong Pangwika 1

A. Ang Kahulugan ng Wika

Mahalagang elemento ang wika sa komunikasyon. Ang wika ay isang uri ng masistemang representasyon. Ibig sabihin, lahat ng bagay at kaisipang nais nating bigyang anyo ay kinakatawan ng wika. Ang ating pagkaunawa at paggamit ng wika ay depende sa kulturang ating kinagawian at kinabibilangan. Ito ang tinutukoy na metalinggwistik na aspeto ng wika na kung saan ang wika ay iniuugnay sa kontekstong kultural. Malaki ang kaugnayan ng wika sa kultura kaya ang pagkatuto at pagkaunawa dito ay depende sa kulturang nakagawian.

Ayon kina Paz, Hernandez, at Peneyra (2003), ang wika ay tulay na ginagamit para maipahayag at mangyari ang anumang minimithi o pangangailangan natin. Ito ay behikulo ng ekspresyon at komunikasyon na epektibong nagagamit.

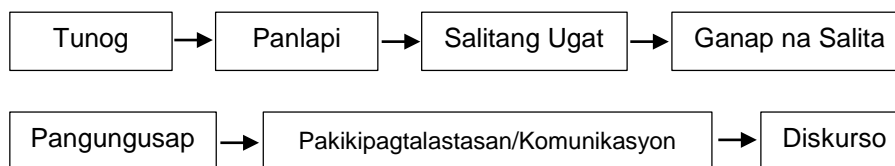
Ayon kay Henry Gleason, ang wika ay isang masistemang balangkas ng sinasalitang tunog na pinipili at isinasaayos sa paraang arbitraryo upang magamit ng mga taong kabahagi at kasama sa isang kultura.

B. Karakterismo ng Wika

1. Hango sa depenisyon ni Gleason

1. Ito ay may masistemang balangkas.

Sumusunod ito sa mga tuntuning gramatikal. Magsisimula ito sa pagsasama-sama ng tunog na makalilikha ng mga panlapi, salitang ugat, hanggang sa maging ganap na salita. Pagkatapos, ang mga salita'y pag-uugnayin upang maging pangungusap na maaaring gamitin sa komunikasyon. Sa pagkakaroon ng palitan ng pangungusap at interpretasyon ng mga kahulugan naisasakatuparan ang diskurso (Astorga Jr., Conti, Decena, at De Vera, 2015).

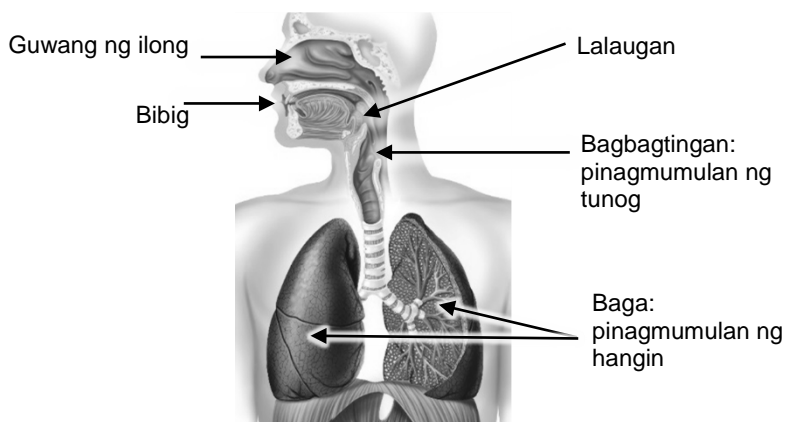

2. Ang wika ay sinasalitang tunog.

Nilikha ang tao na may mga aparato sa paglikha ng tunog sa pagsasalita. Dahil dito, tanging tao ang may kakayahang makalikha ng tunog na sa kalaunan ay nabubuo ng ganap bilang wika.

Baga ang pinanggagalingan ng hangin o enerhiya sa pagsasalita. Ang hangin na mula dito ay itutulak pataas at dadaan sa lalamunan patungong *bagbagtingan* kung saan naroon ang *vocal chords*. Mabubuo sa bahaging iyon ang tunog. Mula roon, magpapatuloy ang paglalakbay ng hangin sa lalaugan o *pharynx*. Ang hangin ay maaring lumabas sa bibig kung saan makabubuo ito ng tunog na oral o di kaya sa guwang ng ilong na makabubuo naman ng tunog na pailong.

Ang lalaugan, bibig, at ilong ay maituturing na resonador na sumasala at nagmomodipika ng tunog.

<http://www.theepochtimes.com/n3/1959362-secrets-of-korean-medicine-part-16-the-benefits-of-cleaning-your-lungs/>

3. Ito ay arbitrario.

Ang salitang *arbitrario* ay nangangahulugang “napagkasunduan.” Walang sinuman ang nagtakda na kailangang batiin mo ng “Magandang umaga!” ang makakasalubong mo sa pagsisimula ng araw. Wala ding batas saan mang panig ng mundo na nagtatakda kung ano ang dapat mong itawag sa mga bagay o hayop sa paligid. Ang wikang ating sinasalita ay kinagisnan na at ang pagkakasundo ay bunga ng malawak na pagtanggap ng mga gumagamit nito.

4. Nakabatay ito sa kultura.

Ayon kay Alcaraz et. al (2005) at Salazar (1996), ang wika ay gumaganap bilang daluyan, tagapagpahayag, impukan, at imbakan ng kultura.

Bawat wika sa mundo ay nakabatay sa kultura. Ang bawat salita sa iba’t ibang kultura ay may angkop na banggit sa bahay. Sa Indians, ang tawag nila ay “wigwam;” sa Eskimos, ito ay “igloo;” sa Pilipinas, ito ay “bahay-kubo;” at sa Russia, ito ay “dacha.”

Ang *rice* naman ng mga Amerikano ay maraming katumbas sa ating wika. Kapag aanihin o naani na ay *palay* and tawag natin. Kapag naalis na ang ipa ng palay o *rice hull* ay *bigas* naman ang tawag dito, at kapag naisaing na ay *kanin* na ang tawag. Hindi pa nabanggit dito ang binhi, punla, malagkit, suman, nilugaw, at iba pa na ayon sa gamit at pagkakaluto nito.

Ayon kay Almario (1997), ang salitang *kalayaan* o *malaya* ay namayani lamang sa dila ng mga Pilipino noong bago maganap ang rebolusyon sa panahon ng pananakop ng mga Kastila. Ito ay dahil sa hindi naman bahagi ng pamumuhay ng mga sinaunang Pilipino ang pagiging sakop ng sinuman.

2. Iba pang Karakterismo ng Wika

a. Ang wika ay dinamiko.

Ang pagkakaiba ng kahulugan ng isang salita ay dahil na rin sa isa sa mga karakterismo ng wika. Ito ay dinamiko. Nagbabago ng kahulugan ang wika ayon na rin sa kanya-kanyang paniwala at pagtanggap dito o sa pagdaan ng panahon.

Halimbawa:

Salita = bilog
Kahulugan = isang bote ng alak, isang pagsisinungaling
Mga pangungusap:

- Umutang ka nga ng isang **bilog** sa tindahan!
- **Binibilog** mo yata ako. Ang sabi mo ay nasa byahe ka na ngunit sabi ng iyong nanay ay naliligo ka pa lang.

Dahil sa pagiging malikhain umusbong at patuloy na ipinapanganak ang ilang barayti ng wika. Kagaya ng mga salitang balbal na namayani dahil sa pangangailangan at pagtitipid. Halimbawa ng mga ito ang mga salitang *'lika* sa halip na *halika*, *te'na* sa halip na *tayo na*, *K.S.P.*, *K.K.B.*, at marami pang iba. Kailangan ding isaisip na sa kabila ng pagiging dinamiko ng ating wika ay mga salita namang namamatay kapag wala nang tumatangkilik nito. Gaya na lamang ng mga salitang *salipawpaw* (eroplano), *salakat* (pag-krus ng binti), at *halagap* (ang namunuong dumi kapag nagpapakulo ng karne).

b. Ito ay midyum sa komunikasyon.

Sinasabi nina Astorga Jr., Conti, Decena, at De Vera (2015) na ayon kay Otones (1990), ang wika ay kasangkapan sa pakikipagtalastasan. Ayon naman kay Swanson (1976), ang gampanin ng wika sa naturang gawain ay sa paghahatid, pagtanggap, at pag-unawa ng kabuuang mensahe o teksto.

c. Ito ay makapangyarihan.

Nasusukat ang bisa ng kapangyarihan ng wika kapag ito ay nakapaghahatid at nakapagpapalabas ng iba't ibang emosyon, napapagalaw nito ang isip, napasisigaw ang puso, at napasusunod ang tao.

C. Mga Antas ng Wika

1. Pormal

- 1. Pampanitikan o panretorika** - Karaniwang ginagamit sa mga akdang pampanitikan. Halimbawa sa mga ito ang tayutay, idyomatikong pahayag, at iba pang salita at pahayag na ginagamit sa panitikan.
Halimbawa: malarosang pisngi, taingang kawali, boses palaka
- 2. Teknikal** - Ginagamit ito sa larangan ng agham at matematika.
Halimbawa: *hydraulic*, *H2O*, *kg*.
- 3. Cybernetic** - Ginagamit ito sa larangan ng teknolohiyang *computer*.
Halimbawa: *upload*, *chat*, *online*
- 4. Pambansa** - May malawak na paggamit o *lingua franca* sa buong Pilipinas. Ginagamit ito sa transaksyong pormal, pampamahalaan, at sa pormal na pakikipagtalastasan.
Halimbawa: *ina*, *asawa*, *pangulo*, *pulis*

2. Impormal

- a. Dayalektal o rehiyunal** - Ito ang antas ng wikang ginagamit sa isang partikular na pook o lalawigan.
Halimbawa: (Sa salitang Iloko) *balay* – bahay, *dugyot* – marumi, *balasang-dalaga* – anak na babae
- b. Kolokyal** - Ito ang antas ng wikang ginagamit sa pakikipagkomunikasyon sa pang-araw-araw. Ginagamit ito ng karaniwang mamamayan at walang pagsasaalang-alang sa kawastuhang pambalarila. Kadalasang halimbawa ng wikang ito ang mga pinaikling mga salita. Maaaring maging repinado ito kung gagamitin ang pormal na anyo.
Halimbawa: *pano*, *sa'n*, *ganun*, *meron*, *dun*, at iba pa.
- c. Balbal** - Kilala bilang *wikang panlansangan*, kadalasang nililikha ng mga kabataan o ng pangkat ng mga taong ginagamit para sila ay magkaunawaan at bunga ng kanilang kapaligirang kinakalakhan tulad sa palengke, sinehan, telebisyon, at sa kanilang umpukan.
Halimbawa: *ermat*, *erpat*, *nosi balasi*, *jokla*, *chorva*, *mudra*, at iba pa.
- d. Bulgar** - Kadalasang ito ang mga uri ng wikang bastos na hindi kahali-halina sa pandinig ng mga tao at mga mura o tungyaw.

D. Pitong (7) Gamit ng Wika (Halliday, 1973)

1. **Instrumental** - Ang wika ay ginagamit upang tumugon sa pangangailangan ng isang gawain. Halimbawa nito ay pag-utos, pakikiusap, pagsulat ng liham pangangalakal, at iba pa.
2. **Regulatori** - Ang wika ay ginagamit upang kumontrol at gumabay sa kilos at asal ng iba. Halimbawa nito ay ang pagbibigay ng panuto, paalala, babala, o direksyon.
3. **Interaksyunal** - Ang wika ay ginagamit sa pakikipag-interaksyon sa kapwa o kaya'y sa pagtatatag ng mga ugnayan at samahang sosyal. Halimbawa nito ay pangungumusta, pagbibiro, pagbati, pagpapakilala, pagpapasalamat, at paghingi ng paumanhin.
4. **Pampersonal** - Ang wika ay ginagamit upang maging lunsaran sa pagpapahayag ng sariling damdamin, opinyon, at ideya. Halimbawa nito ay pagsang-ayon, pagsalungat, pagpuri, paglibak, paninisi, pag-ibig, pagkagulat, pagkatuwa, at iba pa.
5. **Pang-imahinasyon** - Ang wika ay ginagamit sa masining na pamamaraan na maaring kaugnay ng panitikan, mga paninindigang pilosopikal, o 'di kaya'y mga bisyon. Kasangkot dito ang maingat na pagpili ng mga salita tulad sa mga akdang pampanitikan gaya ng maikling kuwento, tula, awit, at iba pa.
6. **Heuristiko** - Ang wika ay ginagamit sa pagkalap o pagkuha ng impormasyon. Halimbawa nito ay ang pagtatanong, pagsasagawa ng sarbey, at pagsasaliksik.
7. **Representasyunal** - Ang wika ay ginagamit bilang tsanel o daluyan ng impormasyon, kaalaman, at kamalayan. Halimbawa nito ay ang mga pag-uulat, pagtatalakay, at pagpapaliwanag.

E. Ang Pinagmulan ng Wika

1. Paniniwalang galing sa Bibliya

a. Lumang Tipan

Ang wika ay bigay ng ng Panginoong Lumikha. Ipinahayag sa *Genesis 2:20* na itinalaga si Adan bilang tagapangalaga ng lahat ng mga nilalang ng Diyos sa mundo. Kabilang sa tungkulin niya ang pagpapangalan sa lahat ng mga nilalang sa daigdig. Ito ay nagpapatunay na likas na may kakayahan ang tao na gumamamit ng wika. Nakasaad din sa *Genesis 11:1-9* na dahil sa pagkakaroon ng iisang wika, nagkaisa ang mga tao na magtayo ng tore na aabot sa langit. Ito ang Tore ng Babel. Dahil nagkaisa ang lahat na abutin ang langit, sinimulan na nilang itayo ang Tore. Dahil sa kasakiman ng tao, ipinasya ng Diyos na gibain ang itinatayong tore, at nagbunga ito ng pagkakawatak-watak ng mga tao, at ito raw ang dahilan ng pagkakaroon ng iba't ibang wika.

b. Bagong Tipan

Makikita naman sa Bagong Tipan ang kapangyarihan ng Diyos sa pagkakaloob ng wika sa tao. Makikita ito sa Araw ng mga Pentekostes (Gawa 2:4) kung saan noon ang mga tao ay punong-puno ng Espiritu at pinagkalooban sila ng kapangyarihang bumigkas ng hindi maintindihang wika o *tongues*.

2. Siyentipikong batayan

Sa isang punto ng ating ebolusyon, unti-unting nadebelop sa tao ang utak na kung saan ang imbensyon at paggamit ng wika ay natututuhan. Ibig sabihin, sa isang punto ng ating buhay ay nag-ebolb ang kakayahan sa wika. Ang simpleng bokalisasyon at kilos na naman natin sa ating mga ninuno ang naging daan upang mabuo ang malikhaing sistema ng wika.

a. Teoryang Ding-dong

Sa teoryang ito pinaniniwalaang ang unang wika ng mga tao ay nabuo mula sa mga tunog na naririnig. Ang mga tunog na ito na ginagad ng tao ay may mga *verbal icons* na nagbibigay-anyo sa mga bagay na may kaugnayan dito.

Halimbawa:

Boom! – para sa pagsabog

Blag! – kapag may nahulog

Bang! – putok ng sandata

b. Teoryang Pooh-pooh

Ang teoryang ito ay nagsasaad na ang mga unang salita ay mula sa mga ekspresyon at bulalas ng damdamin upang ipahayag ang gutom, sakit, saya, at iba pang uri ng damdamin.

Halimbawa:

Ha...ha...ha... – saya

Aray! – sakit

Hu...hu...hu... – iyak

c. Teoryang Bow-wow

Sa teoryang ito pinaniniwalaang ang wika ay nabuo dahil sa panggagagaya sa mga tunog mula sa mga hayop.

Halimbawa:

	Pilipinas	Tsina	Hapon	Rusya	Pransya
Aso	<i>aw-aw</i>	<i>wu-wu</i>	<i>wan-wan</i>	<i>gaf-gaf</i>	<i>wouaff-wouaff</i>
Pusa	<i>ngiyaw</i>	<i>mao</i>	<i>nya-nya</i>	<i>myaoo</i>	<i>ron-ron (purr)</i>
Baboy	<i>oink-oink</i>	<i>oh-ee-oh-ee</i>	<i>bu-bu</i>	<i>hryu-hryu</i>	<i>groin-groin</i>

d. Teoryang Ta-ta

Ang teoryang ito ay binuo ni Charles Darwin sa paniniwalang ang wika ay nag-ugat sa mga kilos at pagkumpas na sinasabayan ng pagbuka ng bibig. Ibig sabihin, ang wika ay nadebelop mula sa mga kumpas na ginagad ng ating bibig (*First words were lip icons of hand gestures.*)

Halimbawa:

Kapag nakaramdam ng sakit, unang reaksiyon ay bubuka ang bibig at bubulalas ng: A...aray!

e. Teoryang Yo-he-ho

Batay ito sa paniniwalang ang tao ay natututong magsalita bunga ng kaniyang pagpupuwersang pisikal. Sa pagkakataong nag-eeksert ang tao ng puwersa, nakabubuo siya ng tunog. Halimbawa, ang tunog na “yaah” kapag nagbubuhay ng mabibigat na bagay, “ahhh” kapag nagtutulak at iba pa.

f. Teoryang Taraboom-de-ay

Paniniwalaang ang wika ay nadebelop mula sa *chanting* ng mga ritwal upang tumawag ng sama-samang pagkilos bilang proteksyon laban sa masasamang ispiritu, pagsalakay ng mababangis na hayop at iba pang pagbanta sa buhay ng mga sinaunang ninuno.

Pinaniniwalaang ang mga kauna-unahang anyo ng tula at awit ay nagmula sa teoryang ito. Haggang sa kasalukuyan, ang mga ritwal ay patuloy pa ring isinasagawa bilang bahagi ng tradisyon. Si Plato, isang batikang pilosopo, ay naniniwala rin na ang wika ay nadebelop dahil sa mga praktikal na pangangailangan. Ayon nga sa kasabihan, “*Necessity is the mother of invention.*”

g. Teoryang Yum-yum

Isa itong paniniwala na nagsasaad, na taglay ng tao ang mekanismo upang makagawa ng mgatunog na ginagamit sa wika. Tumutugon ang tao sa pamamagitan ng pagkumpas ng alinmang bagay na nangangailangan ng aksyon. Dahil dito, nabubuo ang mga tunog na pinagsama-samang ginagamit ng tao sa pakikipagkomunikasyon.

Mga Sanggunian:

- Astorga, Eriberto Jr. R., De Vera, Melvin B., Conti, Baby Lyn J., & Decena, Josefina A. (2015). *Komunikasyon sa akademikong Filipino*. Mandaluyong: Books Atbp. Publishing Corp.
- Atanacio, Heidi C., Goloso, Helen E., Luna, Gina S., Ruzol, Hipolito S., & Ungriano, Allan Roy M. (2014). *komunikasyon sa akademikong Filipino (Dulong Modyular)*. Manila: Grandbooks Publishing Inc.
- Tanawan, Dolores S., & Lartec, Jane K. (2013). *Haraya: komunikasyon sa akademikong Filipino*. Taytay, Rizal: Olimpia Publishing House.

Tumangan, A. et al (2012). *Komunikasyon sa akademikong Filipino*. Manila: Grandwater Publications.

Ulit, Perla G. et. al. (2014). *Komunikasyon sa akademikong Filipino (Filipino 1)*. Manila: Grandbooks Publishing Inc.